

Många människor diskrimineras, kränks eller begränsas för att de tillhör en viss grupp. Om vi tittar på statistik kan vi se att Sverige i likhet med alla andra länder har mycket arbete kvar för att alla människor ska ha lika möjligheter i livet.

Mål: Att få kunskap om hur olika gruppers rättigheter kränks i det svenska samhället.

Statistik förändras. Titta i fotnoterna och uppdatera statistiken vid behov

Instruktion:

Ställ stolarna i en ring. Se till att det finns en stol mer än antalet deltagare. Läs upp påståendena nedan för eleverna. Om eleverna tror att ett påstående är sant ska de byta plats och om de tror att det är falskt ska de sitta kvar. I den här övningen gäller det att ta ställning till påståenden där det finns ett rätt svar. Övningen är ett sätt för dig som pedagog att förmedla och diskutera fakta med eleverna. Stanna upp vid varje påstående och diskutera vilka normer deltagarna tror bidrar till det som statistiken visar. Vilka förväntningar och oskrivna regler bidrar till skillnaderna? Vad gör att vissa gynnas och vissa missgynnas i samhället?

Provpåstående:

Människor och giraffer har samma antal halskotor.

Sant

Påståenden:

Under ett år blir var fjärde muslimsk ungdom i Sverige utsatt för kränkande behandling.

Sant 1

I Sverige finns ungefär 100 000 personer med någon form av funktionsnedsättning.

Falskt: Det är många fler men det är svårt att få en exakt siffra och det beror på om det mäts utifrån medicinska diagnoser, arbetsförmåga eller personers egna bedömningar av sig själva. I Sverige finns t.ex. ungefär:

- 1,3 miljoner personer med nedsatt rörlighet i armar eller händer.
- Över en miljon reumatiker
- 1,3 miljoner som hör dåligt.
- 1,5 miljoner med allergi 2

5 % av de som har en funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga har blivit diskriminerade på arbetsmarknaden.

Falskt: 32 % har enligt en rapport från 2015 blivit utsatt för någon form av diskriminering. Det kan handla om att inte få ett jobb man har meriter för, att mobbas av chefer eller kollegor, eller att få sparken pga. funktionsnedsättningen. I jämförelse med SCB:s rapport från 2007 har siffran för diskriminering på arbetsmarknaden för denna grupp ökat från 21% till 32%. 3 & 4

23 % av tjejerna i nian i Stockholms län får inte ha en pojkvän.

Sant 5

Män tjänar i genomsnitt 14 % mer än kvinnor.

Sant: I mansdominerade yrken är lönen ofta högre. Om man räknar bort löneskillnader som beror på yrke, arbetstid och utbildningsnivå tjänar män i genomsnitt 7% mer än kvinnor. 6

Modersmålsundervisning ger unga personer bättre kunskap i både hemspråket och i svenska språket.

Sant 7

Ca 90 % av de som har rätt till modersmålsundervisning deltar i modersmålsundervisning i grundskolan.

Falskt: 56 % av de med rätt till modersmålsundervisning deltar i modersmålsundervisning enligt en undersökning för läsåret 2014-2015. Efter att det under några år skett en minskning kan nu ses en viss ökning i jämförelse med läsåret innan. 8

2012 levde 230 000 barn i Sverige (ca 12 %) i fattiga familjer.

Sant: Det betyder att det var 12 % av alla barn som enligt svensk normberäkning levde i en fattig familj. Det kan innebära att inte ha råd att delta på skolutflykter, inte kunna köpa en födelsedagspresent till sin kompis eller inte kunna prova på olika sporter och fritidsaktiviteter. 9

Sverige har fått kritik av FN för att det jobbas för lite mot barnfattigdom.

Sant. 10

10 000 ungdomar i Sverige upplever att familjen begränsar deras val av livspartner.

Falskt: 70 000 ungdomar upplever att familjen begränsar deras val av livspartner. 11

Av hatbrott som anmäls är främlingsfientliga/rasistiska hatbrott vanligast.

Sant: 97 % av de registrerade främlingsfientliga/rasistiska hatbrotten 2013 begicks mot minoritetsgrupper, medan 3 procent begicks mot majoritetsgruppen (det vill säga mot personer med svensk bakgrund). Vid de hatbrott som begicks mot personer ur en minoritetsgrupp tillhörde gärningspersonen i de flesta fall majoritetsbefolkningen. 12

10 % av unga tjejer och killar i Stockholms län får inte gå på alla lektioner för sina föräldrar.

Sant 5

28 % av alla HBT-personer (homo-, bi- och transsexuella) har utsatts för någon typ av hatbrott.

Falskt: 50 % av alla HBT-personer i Sverige uppger att de utsatts för någon typ av hatbrott. 13

Det är vanligare att en svensk mediechef heter Anders än att hen är född utomlands.

Sant: Det vanligaste namnet att ha som mediechef i dag är Anders, följt av Mats, Thomas, Lars och Magnus. 18

Föräldrarnas utbildningsnivå spelar ingen roll för barnets studieresultat.

Falskt: Barn till högutbildade föräldrar lyckas generellt bättre än barn till lågutbildade. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag men förmår inte i tillräcklig utsträckning uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar. 14

18% av de som medverkar i svenska nyhetsartiklar har utomnordisk bakgrund.

Falskt: Ca 9% av de som medverkar i nyhetsartiklar i Sverige har utomnordisk bakgrund fast 18% av befolkningen i Sverige har utomnordisk bakgrund. 17

24 % av unga homo- eller bisexuella män har varit utsatta för våld det senaste året.

Sant: Dessutom har 20 % av unga transpersoner och homo- eller bisexuella kvinnor också blivit utsatta för våld under det senaste året. 15

Ekonomisk utsatthet är 3-4 gånger högre bland invånare födda i Afrika än bland inrikes födda.

Sant: 21 % av männen och 30 % av kvinnorna födda i Afrika lever på mindre pengar än socialbidragsnormen. Motsvarande siffror för den inrikes födda befolkningen är 5,6 % respektive 9,4 %.

Fortsätt diskutera:

- Vad var mest oväntat i statistiken?
- Vad tycker du är mest allvarligt eller problematiskt?
- Hur kan samhället bli mer jämlikt?
- Vad borde politikerna göra för att samhället ska bli mer jämlikt?
- Vad kan vi göra för att bidra till förändring?
- Är det bra att belysa problem genom statistik?
- Finns det problem med att titta på statistik?
- Kan statistiken förstärka idéer om olikheter?
- Kan statistiken göra att vi upptäcker problem som vi inte sett tidigare?

Att tänka på:

- Försök lyfta in fler perspektiv i diskussionerna. Är villkoren samma för vita personer med ADHD som för rasifierade med ADHD? Stöter transpersoner från fattiga familjer på andra problem än transpersoner med mer pengar? Är utmaningarna på arbetsmarknaden samma för unga kvinnor som för äldre kvinnor?

I Sverige finns idag mycket statistik om jämställdhet där kvinnors och mäns villkor jämförs. Det finns dock en brist på statistik och studier om andra gruppers (t.ex. afrosvenskars och transpersoners) situation i samhället. Det pågår nu en diskussion om att i högre utsträckning använda så kallad jämlikhetsdata för att synliggöra jämlikhet och ojämlikhet mellan olika befolkningsgrupper i Sverige. Det handlar om att via enkäter och andra undersökningar samla in statistik om olika gruppers situation utifrån till exempel etnicitet, språk, hudfärg, sexuell läggning och funktion. FN, UNESCO, EU och andra internationella organ rekommenderar användningen av jämlikhetsdata och framhåller även att det är mer demokratiskt, etiskt och vetenskapligt korrekt att låta individer och grupper definiera sig själva på anonym och frivillig basis än att utgå från existerande befolkningsregister där invånarna har blivit kategoriserade i förväg av stat och myndigheter. Läs mer i *Vad är jämlikhetsdata? Råd och tips för att arbeta med jämlikhetsindikatorer*. Tobias Hübinette. Mångkulturellt Centrum. 2015

1. Islamofobi: en studie av begreppet, ungdomars attityder och unga muslimers utsatthet. Forum för levande historia. 2006.
2. **Statistik. Funka. 2015.**
3. Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2014. Information om utbildning och arbetsmarknad. Rapport 2015:1. Statistiska centralbyrån. 2015.
4. Funktionshindrades situation på arbetsmarknaden: 4:e kvartalet 2006, Information om utbildning och arbetsmarknad. 2007:2. Arbetsmarknadsstyrelsen, Statistiska centralbyrån. 2007.
5. Oskuld och heder. Schlytter. Stockholms Stad. 2010
6. På tal om kvinnor och män: Lathund om jämställdhet 2014. SCB. 2014.
7. Flera språk - fler möjligheter : Utveckling av modersmålsstödet och modersmålsunder visningen. Skolverket. 2003.
8. PM Elever och skolenheter i grundskolan läsåret 2014/15. Dnr 2014:00038. Skolverket. 2015.
9. Barnfattigdom i Sverige. Årsrapport 2014. Rädda Barnen. 2014.
10. Barns ekonomiska utsatthet: Årsrapport 2010. Rädda Barnen. 2010
11. Se mig: Unga om sex och internet. Ungdomsstyrelsen. 2009.
12. Hatbrott 2013. Statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv och självrapporterad utsatthet för hatbrott. Rapport 2014:14. Brottsförebyggande rådet 2014.
13. Hälsa på lika villkor? Hälsa och livsvillkor bland HBT-personer. Niklas Roth, Gunnel Boström, Karin Nykvist. Statens folkhälsoinstitut. 2006.
14. Skolverkets lägesbedömning 2015, Rapport 421. Skolverket 2015.
15. Hon hen han: en analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner. Ungdomsstyrelsen. 2010
16. Afrofobi. En kunskapsöversikt över afrosvenskars situation i dagens Sverige. Mångkulturellt Centrum. 2014.
17. **Rättvisaren!**Rättviseförmedlingen. 2015.
18. Kartläggning av mediasverige gjord av **Frilansgruppen Desken** på uppdrag av PP Pension

Har alla i Sverige samma möjligheter?